

Istaja vsak dan razen nedelje in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostori: 2657 E. Lawrence av.
Office of publication: 2657 E. Lawrence av.
Telephone: Lawrence 4635.

LETO—YEAR XV.

Cena lista je \$5.00.

Entered as second-class matter January 28, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 10. marca (March 10) 1922.

Subscription \$5.00 Yearly.

ŠTEV.—NUMBER 58.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

OPERATORJI IZZIVAJO RUDARJE NA STAVKO.

Njihov namen je, sdrobiti organizacijo rudarjev in povisati cene premoga.

IZJAVA RUDARSKJE EKSEKUTIVE.

Indianapolis, Ind. — (Feder. Press.) — Eksekutiva rudarske organizacije United Mine Workers of America je v torko objavila ostro obtožnico napram operatorjem, ki so prelomili pogodbo, katero so podpisali pred dvema letoma. Odgovornost za kršenje pogodbe in konsequentna suspendiranje dela v rudnikih 1. aprila bodo nosili predvsem operatorji v pittsburskem in južnoohijskem okrožju, ki so odklonili vsako pogajanje z organizacijo. Operatorji so dalje obtoženi, da naravnost izživajo rudarje na stavko, prvič zato, da oplašijo odjemalce in prodajo kolikor mogoče več premoga pred 1. aprilom, in drugič, da zdrobe organizacijo rudarjev, katera se jim zdi že premočna in grenčevna.

Izjava izvrševalnega odbora sledi: "Ljudstvo vprašuje: Ali bo stavka preomarjav 1. aprila? Vprašanje bi bilo pravilno, ako se bi glasilo: Ali bo delo v premogovnikih suspendirano 1. aprila? — Med stavko in suspendirano delo je velika razlika. Naj se zgodi 1. aprila kar hoče, stavka pravzaprav ne bo.

Kadar delavci zastavkajo, storijo to v protestu zoper kakršnokoli krivico in zato, ker imajo razloge. Toda suspendiranja dela je popolnoma druga reč. Ako rudarji prenehajo z delom, bodo storili to zaradi tega, ker ne bodo imeli nobene medzne pogodbe z operatorji; rudarji hočejo vedeti, kaj bodo v bodoče prejeli za svoje delo in pod kakimi pogoji bodo delali. To hočejo vedeti pred 1. aprilom.

Ako ne izvedo pogojev do 1. aprila in prenehajo z delom, tedaj bo to suspendacija, ne pa stavka. Organizirani rudarji ne marajo suspendacije. Delati morajo, da bodo živeli. Stori se že dosti in se delajo, kar je mogoče, da se prepreči suspendacija. Stvar pa je sledeča: lastniki rudnikov hočejo imeti suspendacijo, dočim je rudarji nočejo.

Ko sta dve veliki in močni skupini operatorjev v okoliših Pittsburga in v južnem Ohio naznanili, da se ne bosta pogajali z organiziranimi rudarji za novo medzno lestvico. Z drugimi besedami pomeni njihovo naznanilo, da hočejo uničiti organizacijo rudarjev. Ako se jim to posreči, tedaj bodo rudarji na pittsburskem in južnoohijskem polju potisnjeni na nižino izkoriščenih neumjenskih rudarjev v West Virginiji.

Operatorji na omenjenih dveh poljih premoga so z njihovim naznanilom samovoljno prelomili pogodbo z rudarji, katero so podpisali 31. marca 1920.

Operatorji se izgovarjajo, da mislijo rudarji zahtevati povisane meze in vsled tega bi bila vsaka konferenca brez pomena, kajti oni ne bodo povisali meze. Rudarji ne bodo zahtevali večje meze; rudarji zahtevajo le, da ostanejo sedanje meze v veljavi še dve leti. Na temelju sedanje mezne lestvice niso zaslužili niti toliko, kolikor je potrebno za življenje, toda upajo, da se industrijalne razmere izboljšajo v prihodnjih dveh letih.

Rudarji na poljih mehkega premoga so bili zaposleni povprečno 125 dni v letu 1921. To je okrog 40 odstotkov celega časa. Kolikor bi mogoče doznati, je rudar povprečno \$700 v prejšnjem letu ali \$13.50 v tednu. Vsakdo, ki kupuje živila, obleko in druge potrebščine za družino, potrebnih cenah, lahko ve, kako se živi s tedensko plačo \$13.50. Iz tega razloga rudarji zahtevajo šesturni delavnik in 30 ur v tednu. Skrajšani delovni čas jim

MEHIŠKA VLADA POŠLJE DVA PARNIKA ŽIVIL V RUSIJO.

New York, N. Y. (Federated Press.) — Dr. D. H. Dubrovski, zastopnik ruskega Rdečega križa, ki se je pravkar vrnil iz Mehike, poroča, da Mehika od predsednika Obregona do zadnjega delavca na plantažah simpatizira s Sovjetsko Rusijo. Obregon je obljubil Dubrovskemu, da vlada pošlje najmanj dva parnika živil v Rusijo kot darilo Mehike. Posamezne mehiške države so razvile veliko kampanjo za pomožno akcijo. Država Morelos se je obvezala, da bo skrbeča za tisoč ruskih otrok.

RUSIJA BO VPRAŠALA ZA VELIKO POSOJILO.

V zameno bo ponudila strovine Evropi. — Lenin bi rad šel v Genovo in govoril s Lloyd Georgem.

RUSKI PROGRAM ZA GENOVSKO KONFERENCO.

Moskva, Sovjetska Rusija, 9. Rusija pošlje delegate na konferenco v Genovi s sledečim programom:

1. Rusija mora dobiti mednarodno posojilo v najmanjši vsoti 500 milijonov dolarjev. V zameno za kredite bo dala Rusija Evropi sirovine za ekonomsko rekonstrukcijo.

2. Ententa mora dovoliti Nemčiji neovirano kooperiranje z Rusijo.

3. Rusija niti centralne države se ne smejo siliti v ligo narodov.

4. Rusija mora dobiti odškodnino za opustošenje svojih pokrajin po Kolčaku, Denikinju, Judenbergu in Vrangelu; odškodnina se odbije od ruskih carističnih in medvojnih dolgov.

Razen teh glavnih točk je še mnogo drugih, ki jih Rusi predložijo v Genovi. Predlogi sovjetskih delegatov bodo materialistični in nacionalistični, toda ne komunistični. Delegatom je strogo prepovedano govoriti o kakšni propagandi. Idejo internacionale morajo pustiti doma.

Sovjetska vlada čuti, da njeni delegati ne bodo imeli glavne besede na konferenci, toda diktatorji si tudi ne bodo pustili. Ako se pokaže, da bodo sovražniki Sovjetske Rusije, zlasti Francija, poskušali diktirati pogoje, tedaj ruski delegati zapuste konferenco.

Moskva, Sovjetska Rusija, 8. marca. — Vladimir Iljič Uljanov, Lenin je danes na kongresu Kovi-narskih delavcev v Moskvi izrekel željo, da bi rad šel osebnost na konferenco v Genovi in govoril s Lloyd Georgem iz obraza v obraz.

London, 9. marca. — Austen Chamberlain, vladni voditelj v Chamberlain, vladni voditelj, da ni žbormici, je večer izjavil, da priznanje ruske sovjetske vlade mora čakati na izid genovske konference.

REŠKI PIRATJE SO ODNESLI VEČJO MNŽINO SLADKORJA.

Chicago, Ill. — Poleg raznih zločinov v Chicago so se pojavili še piratje na reki. Veliko skladišče trdke W. E. Clids meji ob reko. Ko je ponočni čuvaj bil na svojem pohodu v skladišču, je svojem pohodu na skladišču, je naletel na odprto okno proti reki. Posvetil je in opazil, da je nekdo kradel sladkor. Ko so pregledali skladiščno vrečo, polnih sladkorja, so pronašli, da so piratje odnesli 2,100 funtov sladkorja. Policijska sonda, da so se piratje poslužili male ladje, katero privezali pod malo ladje, na kar so pričeli nositi oknom, na kar so pričeli nositi oknom, na kar so žuli nočne-sladkor vanjo. Ko so žuli nočne-sladkor čuvaja, da prihaja na svojem modernem Babelu, ki so izvajali nanje tako privlačno silo, da so ukradli avtomobil in se odpeljali v Chicago in se tako na svoje oči prepričali o vseh čudežih, o katerih so slišali ali čitali, da se gode v tem mestu.

DOGODOVŠČINA JE KONČALA V CHICAGU.

Chicago, Ill. — Aretirali so štiri dečke, stare po šestnajst let, odkropljene s blatom. Dečki so ukradli avtomobil v Grand Rapidsu, da se peljejo v Chicago in v Chicago dobe delo. Slišali so veliko čudežnih pripovedk o tem modernem Babelu, ki so izvajali nanje tako privlačno silo, da so ukradli avtomobil in se odpeljali v Chicago in se tako na svoje oči prepričali o vseh čudežih, o katerih so slišali ali čitali, da se gode v tem mestu.

Dogodovščina je zdaj končana in dečke pošljejo starišem domov.

DELAVSKA SODBA O WASHINGTONSKI KONFERENCI.

Kaj pravi delavstvo v Avstraliji o sborovanju kapitalističnih diplomatov.

BILA JE VELIKA FARSA.

Melbourne, Avstralija, 1. febr. — (Pismeno poročilo Federated Press.) — Predstavniki Delavske stranke v Avstraliji so že od začetka smatrali washingtonsko konferenco za omejitvev oboževanje za brezpomembno. Rekli si, da ne bo storila ničesar. To se je zgodilo.

Oficijelno poročilo avstralske Delavske stranke se glasi: "Diplomatje na washingtonski konferenci so takoj v začetku zaključili, da ne mislijo odpraviti vojne. Bila je le poskušnja, kako omejiti vojskovanje.

Vse velike tovarne, v katerih se proizvajajo orožje in strelivo na debelo, ostanejo v obratu pripravljene, da v prvem momentu bodoče vojne zaposlujejo s polno paro. Tekom konferiranja v Washingtonu so alireri vozili topove, in municijo na Poljsko, in Rumunijo in druge države ob Sovjetski Rusiji za napade na boljševike, ki so proti kapitalističnemu sistemu. V tem se vidi vsa selparija razoroževalnega govoričenja med zavezniki.

Francija je takoj prve dni absolutno odklonila vsako pomanjšanje njene armade na suhem. Njen izgovor je, da se boji napada Nemčije. To je zelo čuden izgovor z ozirom na dejstvo, da mora biti Nemčija razorožena na podlagi versalske mirovne pogodbe.

Potem je prišla vest, da Francija hoče zavreči podmornikov. Anglija je odgovorila, da bo še dalje gradila ladje za pokončanje submarink. In tako se nadaljuje farsa.

Dvomimo, da je bila tudi Amerika odkritorsčna s svojo željo za razoroženje. Bila ni nič bolj odkritorsčna kakor s svojimi štirinajstimi točkami, na temelju katerih je bilo sklenjeno premirje. Niti ena Wilsonovih točk ni prišla nikjer v veljavo.

Strie Sam, videč, da je svet v kaosu in nesolventnosti — Anglija govori o črtanju dolgov in druge zadolžene države se lovijo za zadnjo bilko — je prišel na misel splošnega razoroženja v svrhu, da se zadolžene države nekoliko odmahnejo in vrnejo Ameriki nekaj dolarjev, katere jim je tako velikiško posodila. Da bi pa odpravili vojno s sveta — ne, kaj takega niso nikdar mislili oni, ki so zastopali strica Sama na konferenci. Faktično je Ameriki ravno toliko za razoroženje kakor Angliji in Franciji.

Vojne ne odpravi nihče drugi kakor edinole delavci sami, kadar bodo prenehali mesariti in moriti drug drugega na ukaz militarističnih in kapitalističnih gospodarjev. Čim prej se delavci vsega sveta zdravijo in spoznajo, da le oni lahko odpravijo vojno s sveta, tem prej bodo meči in topovi prešli in prekovani v pluge in tem prej bodo parazitni militaristični tlačitelji porabili njihovo energijo v produktivnem delu, ki bo koristilo človeštvu v splošnem."

DOGODOVŠČINA JE KONČALA V CHICAGU.

Chicago, Ill. — Aretirali so štiri dečke, stare po šestnajst let, odkropljene s blatom. Dečki so ukradli avtomobil v Grand Rapidsu, da se peljejo v Chicago in v Chicago dobe delo. Slišali so veliko čudežnih pripovedk o tem modernem Babelu, ki so izvajali nanje tako privlačno silo, da so ukradli avtomobil in se odpeljali v Chicago in se tako na svoje oči prepričali o vseh čudežih, o katerih so slišali ali čitali, da se gode v tem mestu.

Dogodovščina je zdaj končana in dečke pošljejo starišem domov.

STAVKA TEKSTILCOV JE POJAČILA NJIHOVO ORGANIZACIJO.

New York, N. Y. (Federated Press.) — Predsednik organizacije tekstilnih delavcev McMahon poroča, da je organizacija pridobila 20,000 članov odkar traja stavka v Rhode Islandu in Massachusettsu. Tovarnarji, ki so znižali meze, so s tem naredili več za organizacijo kakor bi delavci sami naredili v dvajsetih letih. Ako bo stavka trajala še nekaj časa, bodo organizirani vsi delavci in delavke v tekstilni industriji.

AMERIKA SE NE UDELEŽI GENOVSKJE KONFERENCE.

Harding je odklonil vabilo, rekoč, da bo konferenca bolj politična kot ekonomska.

OBNEM JE UDARIL PO RUSIJI.

Washington, D. C. — Ameriški delegati ne bodo sedeli na mednarodni ekonomski konferenci v Genovi, ki se odprvi 10. aprila. Državni tajnik Hughes je v sredo popoldne dostavil italijanskemu poslaniku Riceiju noto, ki je bila takoj objavljena. Noto vsebuje formalno odklonitev vabila na genovsko konferenco.

Razlogi, ki jih ameriška vlada navaja za odklonitev vabila, so, da Združene države ne pričakujejo nič dobrega od konference, ker bo sborovanje bolj politično kakor ekonomsko. Amerika se pa ne mara vmešavati v evropska politična vprašanja. Dalje pravi Hughes, da se bila iz agende izključena nekatera vprašanja, ki morajo biti najprvo rešena, ako se hoče Evropa izvléči iz gospodarskega kaosa. Hughes ni omenil dotičnih vprašanj, toda omenjena so bila že tolikokrat, da jih ni težko uganiti. Tlačje se namreč denarne deflacije, balanciranja biževje, izravnanje vojne odškodnine, da bo Nemčija lahko plačevala in pomanjšanja kontinentalnih armad, ki delajo velike izdatke in so po mnenju ameriške vlade glavni vzrok inflacije (poplava papirnatega denarja in ni vredne valute).

Hughes pravi z drugimi besedami: Evropa mora najprvo ustaviti tiskarske stroje, ki noč in dan mečejo papirnati denar, znižati stroške do kosti, olajšati Nemčiji odškodnino in razorožiti velike armade, predno misli na ekonomsko izboljšanje in finančno pomoč iz Amerike.

Nota dalje izraža dvom, da bi Evropa imela kak uspeh od prisostvovanja ruskih boljševikov na konferenci. Vpostavljenje produkcije v Rusiji mora biti delo sovjetske vlade, "katera je odgovorna za sedanji gospodarski nered," pravi Hughes.

Tukajšnji inozemski diplomatični krogi obžalujejo odklonitev vabila. Evropske vlade so veliko računale na Ameriko, da jim bo pomagala dvigniti gospodarsko in finančno porušeno Evropo, a zdaj so vsi računi ali po vodi. Konferenca se morda niti ne bo vršila. Sovjetska Rusija mogoče tudi odkloni prisostvovanje. Sovjetski voditelji v Moskvi so že izjavili, da brez Amerike bo konferenca brez vsakega uspeha in je boljše, da se ne vrši.

London, 9. marca. — Angleški uradni krogi so zelo poparjeni vsled zaključka ameriške vlade, da Združene države ne pošljejo delegatov na ekonomsko konferenco v Genovi. Lloyd George je upal do zadnjega, da Amerika sprejme vabilo.

CIKLON JE UBIL OSEM OSEB.

Augusta, Ga. — Po pičlih poročilih, ki prihajajo iz Warrenvillu, S. C., je vihar ubil osem oseb in podrl je več ko štirideset hiš. Vse komunikacijske zveze so pretrgane.

Jugoslavija koncentrirana armado proti Italiji.

140,000 mož pripravljenih v Savski dolini za odhod proti Reki. Italija poslala 25,000 mož iz Trsta v vzhodni Julijakih Alp. Jugoslavija zahteva status quo na Reki in izpraznitev dalmatinskega obrežja. Fašisti izvali veliko krizo. Mala ententa stoji za Jugoslavijo. — Mala ententa ima emotni program za konferenco v Genovi. Čehoslovakija za priznanje Sovjetske Rusije.

Belgrad, 9. marca. — Jugoslavija koncentrirala vojaške čete, artilerijo in eroplane v taboriščih v Savski dolini. Okrog 140,000 mož je še pod orožjem v Slavoniji in pripravljenih na odhod proti Reki.

Jugoslavlani se boje vpadov italijanskih fašistov čez mejo in se pripravljajo na obrambo svojega teritorija pred za pedjo.

Neki višji beogradski urednik je rekel večer, ako Italija ne vpostavi statusa quo na Reki, se ne bo Jugoslavija z malo entento vred udeležila konference v Genovi.

Zadnji dogodki na Reki so razburili duhove na Balkanu in begradska vlada zahteva, da se izvede rapalska pogodba, katera je ustvarila svobodno reško državo, in da Italija umakne svoje čete iz Dalmacije.

Kakor se govori v uradnih begradskih krogih, bi mogoče takoj izbruhnila sovražnost z Italijo, ako se ne bi Jugoslavija ozirala na Združene države, od katerih pričakuje pomoči; ameriški kapital je zdaj še edini, ki je na razpolago za izboljšanje dejela.

Postavno jugoslovanskega parlamenta je dejal: "Mi ne zahtevamo Reke zase, zahtevamo pa, da se Italija drži rapalske pogodbe. Brez izhodišča do Jadranskega morja smo zadušeni. Mala ententa nas podpira. Italiji smo poslali protest in zdaj čakamo rezultatov. Zahtevamo, da Italijani izpraznijo dalmatinsko obrežje in status quo na Reki. Ako ne dobimo zadovoljenja iz Rima, bomo protestirali na Hgo narodov; če ne dobimo tudi od lige nič, bomo čakali par let in tedaj bomo govorili drugače — tako kakor Italija govori z nami."

Pariz, 9. marca. — Snoči je prišlo poročilo iz Rima, da je italijanska vlada poslala armadni zbor 25,000 mož iz Trsta preko Istre v vzhodni Julijakih Alp na spornem teritoriju. Vesti iz Beograda se po glase, da vsako noč ropočejo vojaški vlaki proti Savski dolini, ki je na direktni črti z Reko.

Končno je prišla vest, da je jugoslovanski denar — dinar — silno padel v zadnjih par dneh, tako da je danes skoraj brez vrednosti. Finančni položaj v Jugoslaviji je tako slab, da je finančni minister Kosta Kumanudi s posebnim odredbo prepovedal izmešavanje tujeja denarja; to pravico ima še samo državna banka.

Rim, 9. marca. — Reški fašisti zahtevajo, da Giovanni Giurati, bivši vodja d'Annunzijevega kabineta, zopet načeluje reški vladi. Italijanska vlada je zavrnila zahtevo na temelju, da bi bilo to v nasprotju z rapalsko pogodbo, ki določa, da je Reka svobodna država in si sama voli vlado. Italijanski vladni komisar Castelli, ki je posetil Reko, deluje za organiziranje koalicijske vlade.

Genova, 9. marca. — Snoči so izbruhnila krvavi boji med fašisti in socialisti v tem mestu. Na ulicah so pokale puške in revolverji. Več policajev je bilo ranjenih. Delavske unije v Genovi so razglasile generalno stavko.

Praga, Čehoslovakija, 9. marca. — Edvard Beneš, čehoslovakijski ministrski predsednik, je dejal večerj v intervjuju z ameriškim poročevalcem, da postoji militaristična alijanca med Čehoslovakijo, Jugoslavijo in Rumunijo. Poljska še ni v alijanci, toda morda pride pozneje. Ogrska ne

tvori več nobene nevarnosti za mir v Evropi.

Beneš je rekel dalje, da njegova konferenca z jugoslovanskim ministrom Ninčevićem v Požunu pred nekaj dnevi je bila zaradi genovske konference. Mala ententa pojde v Genovo z emotnim programom, čigar prva točka je, da se konferenca ne dotakne pogodb, ki pomenijo eksistenco maloententnih držav.

Dalje je izjavil Beneš, da genovska konferenca bo politična kakor ekonomska in on je za priznanje ruske sovjetske vlade de facto in de jure. Evropa bolj potrebuje Rusijo kakor Amerika. Evropa mora imeti velik trg za kupovanje sirovin in Rusija nudi tak trg.

PAKT ŠTIRIH SIL NA KRITIČNEM REŠTU.

Senator Lodge brani pakt, opozicija ga prijemlja trdo.

Washington, D. C. — Opozicija v senatu je pričela s svojo ofenzivo proti paktu štirih sil. Opozicija ni priznala in ko senator Lodge ni vedel, kaj bi se navedel v sogovornju, je rekel, če je odvržen pakt, da se je tudi razorožitvena konferenca obdržala nastajati. V začetku je pripovedoval, da je glavni namen pakta, da se odpravi anglo-japonska alijanca. Menil je, da je bilo skoraj nemogoče omejiti oroževanje na morju, dokler je postala ta alijanca. Končno je pa izigral svoj triumf in rekel, da bi poraz pogodbe pomenil ponosreden konference.

Odgovarjal mu je senator Reed iz Missourija. Vprašal je, naj se pokaže točka v paktu, ki razveljavlja anglo-japonsko alijanco. Senator Lenroot iz Wisconsinu se je prijavil za besedo in prečital dotični odstavek v pogodbi. Senator Reed je priznal svoje pomoto, toda oglašil se je za besedo senator Borah, ki je rekel:

"Sprejmimo, da je anglo-japonska alijanca končana. Ali kdo na pr. misli, da se spremene razmere med Veliko Britanijo in Japonsko, dokler Japonska rine naprej v Sibirijo za svojimi interesi, Velika Britanija pa drži Indijo?"

Senator Reed se je popolnoma strinjal s senatorjem Borahom in je dejal, da je bila razorožitvena konferenca "farsa."

Debate so se udeležili še drugi senatorji. Nekateri so podpirali senatorja Lodgea, drugi so bili v opoziciji. Pot za pakt štirih sil pa ne bo gladka, kot so si domišljali nekateri senatorji.

BREZPOSELNEST POLNI JEČ.

Minneapolis, Minn. — C. J. Swendsen, član državnega kontrolnega odbora, izjavlja, da brezposelnost polni ječ. 1. marca t. l. je bilo v treh državnih kaznilnicah 1,475 jetnikov, 1. septembra lanskega leta pa je bilo 1,359. Lani prvega marca je bilo število jetnikov še nižje, kajti bilo jih je samo 1,331. Swendsen pravi, da je prepričan, da so take razmere tudi v drugih državah.

VREME.

Chicago in okolice: V soboto nestalno. Vzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 45, najnižja 37. Solnce izide ob 6.12, zalé ob 5.50.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v obklesanju n. p. (Feb. 22-23) poleg valnega imena na naslova pomeni da vam je s tem dnem potekla naročnina. Ponovite jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

ALI SE ISKRA RAZPLAMTI V POŽAR?

Tako se je zgodilo, kot smo povedali pred tremi leti, da se zgodi, ako se ne sklene pravičen mir, da bodo ljudstva imela sama izključno pravico odločati o svoji usodi. Rekli smo, če ne bo pravičnega miru, da bivšemu avstro-ogrskega imperijalizmu nasledil italijanski imperijalizem na Balkanu.

To se je zgodilo. To potrdijo zadnje vesti, ki poročajo o zapletljajih, ki so nastali zaradi Reke. Nekdanji avstro-ogrski imperijalizem je ril od severja proti jugu dolji proti Solunu, italijanski imperijalizem pa sili od zapada proti vzhodu do Carigrada. Kakor je nekdanji avstro-ogrski imperijalizem računil z dejstvom, ako doseže Solun, da ima podjarmljen Balkan in ima obenem ključ do Črnega morja in do Rusije, ravno tako zdaj italijanski imperijalizem računa, ako zasede vso vzhodno obal v Jadranskem morju, da bo lahko od tukaj prodira do Carigrada in dobil ključ do Črnega morja in do Rusije.

Brzjavke govore, da italijanske čete se niso zapustile pokrajini v Dalmaciji, ki bi jih morale zapustiti po rapalski pogodbi. Na Reki, ki je po rapalski pogodbi avtonomna država, so fašisti spodili od večine izvoljenega župana in vsilili ljudstvu vlado fašistovske manjšine. Ker pa na Reki ni toliko fašistov, da bi lahko tak preobrat izvršili brez tuje pomoči, je jasno, da so reškim fašistom prišli na pomoč fašisti iz Trsta in drugih mest.

Reka je avtonomna država in če kdo vanjo potuje, potrebuje potni list. Ti potni listi so prišli namreč v modo po sklenjenem premirju in niso še odpravljeni. Vprašanje zdaj nastane, ali je bilo fašistom iz italijanskih mest dovoljeno odpotovati v Reko s potnimi listi ali brez njih? Če so odpotovali brez potnih listov, so italijanske oblasti vedele, da fašisti odhajajo v večjem številu na Reko. Ako so italijanski fašisti odhajali s potnimi listi na Reko, so zopet italijanski oblastveni organi bili prav dobro poučeni o fašistovskem gibanju. V nobenem slučaju se italijanska vlada ne more izgovarjati, da ni vedela za fašistovsko gibanje. In ker ni ničesar podvzela, da tako gibanje zatre takoj v začetku, je večalimanj kriva sedanjih homatij na Reki. To pa pomeni prelom rapalske pogodbe.

Jugoslavija je osredotočila sto štirideset tisoč mož svoje vojske na Posavju. Brzjavke poročajo, da jo podpira mala ententa in da je Jugoslavija uravnala svoje postopanje v soglasju z malo entento.

Vsa ta znamenja govore, da je iskra zopet zažarila na Balkanu. Ali vname smodišnico na Balkanu?

Tisti, ki imajo oči odprte in vidijo, kaj se godi, izrečejo, da smodišnica na Balkanu prav zanesljivo poleti v zrak, ako italijanski imperijalizem ne odneha pravočasno in Italija ne stori vsega, kar je v njeni moči, da se spoštuje rapalska pogodba od njene strani. Kdaj se to zgodi, je vprašanje časa. Mogoče letos, mogoče prihodnje leto.

Nekdanji avstro-ogrski imperijalizem je tudi brskal in brskal in se rogal vsem, ki so ga svarili, naj nikar ne razpihava tleče iskre na Balkanu, kajti iskra lahko vzplamti v strašen požar. Gospoda na Dunaju ni poslušala svarilnih besed in šla je v svojo pogubo. Še predno je počila prva puška v svetovni vojni, smo rekli, da avstro-ogrske države ne bo več, pa naj vojna zanjo konča z zmago ali s porazom. In zgodilo se je, nekdanje avstro-ogrske domene Habsburžanov ni več.

In taka usoda bo doletela tudi italijanski imperijalizem, ako ne odneha. Balkanci se pripravljajo včas zelo radi med seboj. Se preveč je bilo teh preprirov, ki so bili seveda od zunaj zanešeni med nje. Ali vselej, je tisti našletel na hud odpor, ki je mislil, da jih podjarmi. Poskušali so sultani v Carigradu in so dolgo časa jih imeli saj deloma pod svojo pestjo. Prišel je čas, ko so se oprostili te železne pesti. Za njimi je mislila nekdanja habsburška avstro-ogrska kamarila stopiti jim na tilnik, kajti mislila je, da prišel zanjo ugoden čas, ker je moč sultanov v Carigradu uničena. In zdaj prihaja italijanski imperijalizem z ravno tako mislijo, kot jo je imela nekdanja avstro-ogrska kamarila.

In prav nič se ne motimo, ako rečemo, da si bo tudi on opekel svoje prste. Italijanski imperijalisti naj si zapomnijo: Balkan je ostal smodišnica, kakršen je bil pred izbruhom svetovne vojne. In le majne iskre je treba, da se razletijo.

Tiste, ki jih hočejo bogovi pogubiti, jih udarjajo s slepoto. Vsak imperijalizem je slep!

SLIKE IZ NASELBN.

Kaylor, Pa. — Že par mesecov je preteklo odkar je bil zadnji dopis iz naše nasebine. Kakor stam po listih, smo pri nas radi delavskih razmer še veliko na slabšem kot so po nekaterih drugih nasebinah. Tukajšnja premo-govna družba je zaprla rove za meseca maja lani in prav lahko vemo iz kakih vzrokov. Delavci po njenih rovih so organizirani v lokalni št. 1188, U. M. W. of A., katerega bi podjetniki prav radi razbili.

Meseca januarja letos nam družba je družba, izdala letake, naj se vrnemo na delo po mestni lestvici kot je bila leta 1917. Še ne da nas bo postavila izven svojih postopij. Bili smo v zadrugi in poklicni distriktnega uradnika, ki nam je povedal, da distrikt ne more pomagati svojim članom, ker ni v blagajnah denarja in da smemo vzeti od kompanije posojeno lestvico. Ukropali smo ali bi se podali na delo ali ne in sklicana je bila izredna seja lokalne, kjer pa se je večina izjavila, da se vrnemo na delo pod pogoji stavljenski od kompanije, toda le toliko časa, da preteče zima in se bo lažje preživeti. — John Dol-movich.

Southview, Pa. — Slediti ho-čem navadi in poročati predvsem o delu v nasebini. S polno paro delamo, toda to se tolmači le ta-ko, da kurimo v peči po svojih domovih in posedam že od 31. junija lanskega leta. To so blaženi časi za delavca, kaj bo pa pri-hodnost prinesla, tudi lahko smatramo, da ne bo kaj prida.

V nasebini imamo dve podpor-ni društvi, ki se precej dobro vs-trajajo. Prvo spada k SNPJ (št. 265.); drugo pa je št. 137 SSPZ. Slovencev ni kaj prida v nasebini. Odšli so za delom in vs-trajajo le bolj taki, ki lastujejo svoje domove. Rojaki so skoro izključ-no naprednega mišljenja.

Nasebina sama je stara sedem let, je precej na lepem kraju, bli-zi železnice Wabash R. R. ter Montour R. R., do katere imamo 15 minut hoda. Slovenci imamo v nasebini lastno društveno dvorano za obdrževanje sej.

Prišli so odpirati nov premo-govor in kakor vse kaže, bo tu še nekoč velika nasebina. Kar se tiče drugih potrebščin, da je živ-ljenje v nasebini udobnejše, tudi imamo, zato bi svetoval rojakom, ko se bodo kaj razmere spre-menile, da pridejo k nam pogledat.

Collinwood, O. — Žalostno no-veico imam poročati o nesreči, ki je zadela Blaškovo družino. Dne 3. marca ob 9:30 zvečer je kruta smrt zahtevala življenje poznane-rojaka Vinkota Blaško, do-ma iz Lakovec pri Vipavi. Tu za-puša soprogo in tri nedoročene otroke ter enega brata. Beležal je samo štiri dni za pljučnico.

Pokojnik je bil splošno poznan in priljubljen med rojaki ter člo-vek naprednega mišljenja. V A-meriko je prišel pred nekako de-setimi leti v Coalton, kjer je ved-no delal in skrbel za svoja stara leta. Po triletnem tamkajšnjem bivanju se je z družino preseli-l v Collinwood med svoje, kjer je pristopil k društvu Mir, SNPJ. Deloval je po vseh svojih močeh na društvenem polju in v krat-kem bil izvoljen tajnikom dru-štva. Naposled je pristopil še k društvu Sv. Barbare, kjer je tudi deloval kot tajnik.

Leta 1919 je pričela agitacija za Slovenski dom in Blaško je bil eden med prvimi agitatorji. Izvol-jen je bil tudi tam tajnikom, kar je bil do otvoritve doma. Vse to težavno delo je opravljal brezpla-čno. Po večletnem delu v tovar-nah si je prireditel malo vasot ter si kupil hišo in imel v njej tudi malo prodajalno. Delal je doma in pri društvih. Kot dober dru-štveni delavec je bil izvoljen za delegata na zadnji izredni kon-veniji v Clevelandu. Po združe-nju jednote in zveza je šel na de-lo, da se združi družbi Sv. Barbara in Mir, katere delo se je tudi uresničilo pri glavni letni seji društva Mir. Po združitvi društev je bil izvoljen tajnikom združenega društva, ki šteje 500 članov.

Iz teh malih podatkov se vidi, da usodna smrt ne gleda na to, kaj in kdo je žrtve in tako smo tudi mi izgubili iz naše srede naj-bolj delavnega rojaka. — K. S.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in študentov Prosveta.

Kenosha, Wis. — Predital sem izjavo nameščencev v gl. uradu jednote ter izražam svoje mnenje o postopanju sobratov. Apeliram na članstvo SNPJ, da se zavzame za to izjavo nameščencev, katere sicer ni tako glasila kot se čita in tako jasna, da bi lahko vsakdo uvidel, kaj za tem tiči.

Ne vem, zakaj gl. odbor nasprotuje resoluciji sprejeti na klev-elendki konvenciji. Ali je rez-olucijo potrdil gl. odbor brez delegatov, zastopajočih članstvo jednote? Ako bi bilo tako, tedaj bi bila izjava nameščencev v gl. uradu neopravičena.

Združivena konvencija v Cle-velandu je sprejela resolucijo, za-to gl. odbora ne moremo smatra-ti za delodajaleca, ker so mora pokoriti članstvu jednote zastop-anem po delegatih. Kdo je torej gospodar? Po mojem mnenju ne gl. odbor, temveč članstvo, ki pla-čuje. Jaz vidim v tej stvari ne-kaj nepravilnega in da gl. odbor nasprotuje resoluciji konvencije. Dolžnost članstva je, da tu pose-že vmes in napravi konec takim razmeram.

Resolucija sama zahteva, da se da nameščencem to, kar jim gre in si nobena organizacija ni ne sme pustiti kratki svojih pravic. Če se godi to, tedaj so organizaci-je brez potrebe in stroški orga-niziranega delavstva so brez po-mena. Ne vem, če je še kaj ob-stoja kaka organizacija brez pogodbe.

Iz izjave nameščencev je jasno razvidno, da od njih organizacije predložena pogodba ni bila, da se izkoristi jednota, že iz tega raz-loga ne, ker so bili nameščenci pripravljeni poslati svojega zas-topnika k sejam, ki bi celo stvar pojasnil. Glavni odbor ni tega storil, dasi bi bila njega dolžnost povabiti zastopnika. Torej je raz-vidno, da je v tem oziru gl. ob-chor postopal po svojem. Postavil se je na stališče, da ne sme biti nikakih pogajanj z nameščenci. Kakšne torej more obstajati ta or-ganizacija, če se ne more pogaja-ti. 12 let sem že bil v organizaci-ji, toda kaj podobnega še nisem slišal.

Jednota ne more biti izkorišče-valce svojih nameščencev. Goto-vo ne! Jednota je članstvo in članstvo je edini delodajalec, ker plačuje gl. odbor in nameščence. To je znamenje, da članstvo nima nobene besede pri nastavljanju ali odstavljanju nameščencev, ni-ti nadzorstva nad njihovim de-lom v glavnem uradu. Kdo je to-rej gospodar? Glavni odbor? Članstvo naj torej moči in plača. Nikdo ne more trditi, da zahteve nameščencev niso bile upravičene. Članstvo SNPJ naj pride do prepričanja, da je treba v odboru iztrebiti absolutizem in da mo-ra samo sprejeti vso moč v roke, ako hoče, da se bo drugače vodi-lo naše podjetje.

Če nameščenci nimajo nikake pogodbe, jih glavni odbor lahko izrablja, ako se amatra kot pod-jetnika. Treba je samo malo za-mere ali sovrastva in že se lahko pripeti to, kot se je že pripetilo, da so bili nameščenci šikanirani. Člani pri SNPJ, naj si zapom-nijo, da je vsakega posameznega dolžnost, varovati jednote in na-stopiti proti vsakemu, ki ne av-žože resolucij in sklepov konven-cije ali članstva. Članstvo mora torej vzeti v roke pravo nadzorstvo jednote in izvoliti iz svoje srede odbor, ki bi od časa do časa kontroliral gl. odbor, kar bi bilo v veliko korist članstva in jed-note. Da je kaj takega umestno si lahko predstavljamo, kak strah je zavladal v senatu, ko je sena-tor La Follette prinesel na dan enak predlog, a je bila seveda poražena.

Nameščenci tudi navajajo, da imajo samo dve inštaneci za prito-žitev, ako bi se jim godila krivi-ca, dočim imamo člani tri inštan-ce. Zakaj se jim torej krati pravi-ca do pogodbe, ako so itak pri-krajšani za eno inštanco? Pogod-ba naj bo njihova najvišja in-štanca. Če se bodo zanašali na in-štanca, bodo vedno lahko izpo-stavljeni šikanam, pa naj bošto inštanca. Iz lastne izkušnje vem, da pritožbe po inštancah so samo črna na belem, ki se v resnici ne upoštevajo. Kdor misli, da se sko-zi inštanca kaj doseže, se moti, pa naj bo še tako upravičen.

Potrebno je, da se nameščenci

pri jednoti zavarujejo s pogodbo, ker resnica je kakor naglašajo, da ne morejo verjeti v kako o-čtovako zaščito. Ta naj ostane samo za sužnje. Delavci moramo gledati, da smo vedno zavarovani potom pogodb.

Resolucija br. Moleka je tako jasna in umevna, da jo mora raz-umeti vsak član jednote ter nas veče dolžnost, da jo upoštevamo ter že v početku vplivamo na vodstvo, da jo upošteva. Resolu-cija je bila sprejeta na konvenciji in nalaga dolžnosti vodstvu in članstvu SNPJ, da počnemo z de-loom in pridemo prej ko mogoče iz privatnega zavarovanja v dr-žavno zavarovanje. Sedaj plaču-jemo vso našo zavarovalnino iz lastnega žepa, kar pa ni pravilno. Zakaj bi ne plačali polovice delo-dajalci?

Resolucija nas pozivlje, da sto-pimo skupno z vodstvom naše organizacije in delujemo za stro-kovno organizacijo. Dobra je se-veda tudi politična organizacija, toda delavstvo se mora predvsem zavarovati strokovno, ker s tem si zagurava svoj vsakdanji kruh. Sedanja kriza nas je naučila, da ne smemo odlagati več in se ma-ramo zavarovati pred izkorišča-njem, sicer je prepozno.

Članstvo pri jednoti šteje 25.000 skoro izključno delavcev. To je lepo število in če bi se organi-zirali po kakem načrtu, za kar bi seveda ne bili preveliki stroški, mogoče po dolarju ali kaj več na mesec, bi se na ne bilo treba bati stavk, ker zavarovali bi se na ta način proti stavkam in dobivali bi v slučaju stavk podporo.

Ne smemo se zanašati na dobre čase in imeti moramo vedno pred-ochi, da bodo prišli še slabšiji časi ter bomo imeli strašne raz-redne boje, zato moramo započeti vsak delo, ki bo le nam v korist. Naše lahko vidi kako kruto se la-hko postopa z delavstvom, ako ni pripravljeno in če storimo naše dolžnosti ter se organiziramo, se nam ne bo treba bati ničesar. A-pelirati nam tudi ne bo treba na društva za pomoč iz bolniških skladov, ker oni denar tudi ni ta-ko siguran, kajti nikdo ne ve, če ne bo zopet kdaj nastopila bole-zen kot je bila na primer pred tremi leti. — Joseph Prestler.

Thomas, W. Va. — Skoro vsi rojaki v bližnji nasebini Pierce spadajo k društvu Domovina št. 29 SNPJ, zato moram sporočiti o smrti br. Jožefa Urha, ki so ga pogrešali že skozi deset dni. Bra-tom našega društva se je posre-čilo najti ga blizu njegovega do-ma v gozdu čisto razstreljenega z navadnim smodnikom, kakor-njega rabimo v rudniku. Samo po oblačilu so nekateri spoznali, da je pravi, ker gornji del telesa je bil popolnoma razstreljen.

Društvo Domovina se je potrudilo, da je priredilo pokojnemu bratu pogreb, kakoršnemu je de-ležen vsak brat tega društva. Po želji njegovega brata je bil po-kopan na katoliškem pokopališču in po cerkvenih obredih ob veliki udeležbi rojakov, ki so s tem sto-rili svojo dolžnost.

Med članstvom društva je pri-šlo do nesporazuma ob ti priliki, ki se zdi, kakor da so nekateri u-žaljeni, ker jim ni treba opravljati sitnosti, kakor jih ima dru-štveni odbor v takih službah. Brat predsednik društva se je na pokopališču mirno odstranil, brš-kone meneš, da za pokojnim bra-tom, ki je storil samomor, ni tre-ba opraviti istega slovesa kot pri članih, umrlih navadne smrti. Dva društvena brata sta pozvala mene, naj jaz opravim za pokoj-nim po jednoti predpisano slovo, česar pa seveda nisem mogel, ker nisem imel opravičnika in na pa-met ne znam. Treba bi mi bilo tu-di moliti in nekdo izmed pogreb-cev mi je že kazal pest: če ne bom molil, kar se mi je zdelo, kakor da mi ukazuje oče kot sedemlet-nemu otroku. Kot tajnik sem to-rej v strahu, da se mi bo treba u-čiti moliti, česar se nisem znal.

Tako so pri nas napredni neka-teri sobratje, ki se prištevajo celo socialistom. Če je tako silje-nje tajnika umestno, lahko osti vsakdo sam. Po mojem mnenju bi se bolj spodobilo onim, ki so me silili, da bi zmolil vsak po en-očenaš za pokojnika. — Rudolph Mestek, tajnik.

TRJE UBITI V SMODNIŠNICI.

Seattle, Wash. — Trije delavci so bili raztrgani na kose v četr-tek zjutraj vseh razstrelbe v Da-ponovih smodišnicih blizu tabori-šča Lewis.

METEORITI.

Bila je zmaga za demokraci-jo.

Tekstilni baroni v Rhode Islan-du so dobili vso državno vojaško sifo za usiljenje "znizane mezde delavcem v tkalnicah in predil-nicah.

Najvišje sodišče v deželi je raz-sodilo, da sme plinski trust v New Yorku računati več za plin. Sodišče še ni razsodilo, da smejo delavci računati več za svoje de-lo.

Resnično, bila je zmaga za de-mokracijo! Amerika ima zmago, kje je pa demokracija!

Okameneli političar Bryan ne bo kandidiral za senatorja v Flori-di. Njegova stranka ga ne mara. Ni čuda, da Bryan sovraži Dar-winov zakon o evoluciji! Nespo-sobni padajo, samo najposobnej-ši se ohranijo!

Dr. Noreros v New Yorku, metodistiški pastor, je dejal — tako poročajo listi — da "kar si bo človek počel, bo imel v nebesih, če pride tja." Nebeščani iz prvega stoletja bodo vsakega strmeli, kadar zagledajo viktro-lo, katero bodo dobili največji doleeci. Po pravici se bodo vprašali: "Kje je več napredka, na zemlji ali v nebesih?"

Na svetu ni grših in zlobnejših ljudi kakor so tisti, ki izrablja-jo nesrečo drugih ljudi sebi v prid.

Edino ljudje z največjo zlobo v svetu, zagrizeni fanatiki in skrajni podležji izrabljajo seda-njo lakoto v Rusiji za svojo strankarsko kampanjo.

S podlo hihavščino kažejo na mrličih na ruskih stegah, pri tem pa nočejo vedeti, da so Karpati, Julijake Alpe in Vogezi polni kostnjakov krepih mož — na milijone jih trohni — katere je u-smrtilo od duhovnikov blagoslov-ljeno morilno orožje. Kdo je od-govoren za smrt teh milijonov?

Možje, ki niso socialisti, ne komunisti, izjavljajo na merodajnih mestih, kot je ameriški senat, da je za grašno nesrečo ruskega ljudstva ob Volgi odgovorna prvi-č vojna, drugič zavezniška blo-kada in tretjič suša.

Nizkotni hihavci vedo, da je to resnica, ampak nalašč potvar-jajo dejstva in računajoči na ne-vednost in slepo vero svojih pri-stavšev, namenoma ponavljajo in ponavljajo podlo laž, da je seda-nja ruska vlada zakrivila lakoto.

Kdo je pa kriv lakote na Kitaj-skem? Zdajpazda pride kakšna vest, da na milijone Kitajcev u-mira lakote. Glad pa ubija pov-sod enako; ljudje trpe, pa naj so beli, rumeni ali črne kože. Za-kaj nobene solze za stradajoče Kitajce, ako je že treba jeremija-dirati nad žrtvami kakšne katastro-fe? — Lakota je tudi na Poljskem, v Avstriji in drugod in bi-la bi še veliko večja, če ne bi bili Američani pravočasno poslali ši-vil tja, ob času, ko je bila Rusija še zaprta od vseh strani z želez-nim obročem blokade.

Zastojni! Zlobni kramarji z ljudsko nevednostjo, ki žive ob duševni temi in mislijo, da bodo zadržali korakanje napredka z organizirano lažjo, bodo še dalje lagali ne samo o Rusiji, marveč o vseh ljudeh, ki ne capljajo sle-po za njimi.

Illinoiška ustavodajna skupšči-na je sprejela provizorično točko za čitanje biblije v javnih šolah. Predlagatelj točke so govoranili, da bo manj zločincev umrlo na vešilih, ako bodo učenci poslušali zgodbe starega testamenta, ka-tere jim bo čitala učiteljica brez razloga. Modri ustavotvorci bi morali vedeti, da skozi vse ure-dnji vek je ves šolski pouk stonel na svetem pismu — in nikdar ni-lo toliko ljudi obešenih zaradi zločinov kakor ravno tiste čase. — Zanimive vprašanje je: katero biblijo bodo čitali v šolah? Kato-liško, luteransko, krščansko-znanstveno, svetoskopsko ali volivsko?

Nezavedna delavska masa ima svoje interese in pravice, ali dok-ler masa ne spozna svojih inter-esov in pravice, toliko časa je mirna, nesposobna in godna za is-koriščanje. Zbuditi maso k življe-nju in boju je prva dolžnost za-vednega delavca.

K. T. B.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Ali bodo illinoiski rudarji sklenili separatno pogodbo?

iz St. Louisa poročajo, da je Frank Farrington, predsednik okrajne organizacije rudarjev v Illinoisu, odgovoril mednarodni eksekutivi v Indianapolis, da bo illinoiska organizacija stopila v separatno pogajanje z operatorji, ako eksekutiva prej ne aranžira skupne konference za vsa prizadežanja okrožja na centralnem konferenčnem polju mehkega premoga. Odgovor je bil naslovljen na predsednika Lewisa. Mednarodni tajnik Green je odgovoril v imenu Lewisa, da ga "zelo veselijo zaključki Farringtonovega okrajnega odbora in medni odbor mednarodne unije bo pa imel zaključno besedo."

Farringtonov odgovor na Lewisov poziv, da mora okrajni odbor v Illinoisu brezpogojno zavzeti vabilo illinoiskih operatorjev na separatno konferenco v Chicagu, se deloma glasi:

"Vaš telegram je impertinenten in Vaš čin, ker ste vsebino telegrama takoj objavili v časopisih, je nesramen, ker s tem hočete postaviti illinoiske rudarje v slabo luč pred rudarji cele dežele. Mi se ne strinjamo z negotovo taktiko mednarodnega odbora, katera ima samo eden cilj, to je suspenzija dela 1. aprila. Ako uvidimo, da ne bo mednarodne konference pred 31. marcem, nameravamo odpreti pogajanja z illinoiskimi operatorji na temelju 32. točke naše državne pogodbe. Mi ne bomo zabredli v stavko samo zato, da pridejo naše slike v kinodelalnice, medtem ko se nam kaže prilika do pobotanja z illinoiskimi operatorji in ko separatna pogodba, s katero bomo morda zadovoljni, lahko reši naše organizacije demoralizirajoče in ponesrečene stavke."

Farringtonova brzojavka jasno dokazuje, da je illinoiski okrajni odbor pripravljen na separatno pogajanje. Medtem se pa glas druga vest, da okrajni odbor v Springfieldu nima oblasti za separatna pogajanja, pač pa mora biti sklicana izredna državna konvencija, ki lahko podeli odboru to oblast.

Rudarji glasujejo za stavko. Nadajna poročila o izidu referenduma med illinoiskimi rudarji kažejo, da krajevne unije povsod glasujejo z veliko večino za stavko. — Iz Birminghama, Ala., javljajo, da so rudarji v 20. okrožju rudarske organizacije z ogromno večino odglasovali za stavko 1. aprila.

Alihanca rudarjev in železnice. Mednarodni izvrševalni odbor U. M. of A. v Indianapolisu je ratificiral aliančni dogovor med rudarji in železniškimi delavci, ki je bil sklenjen pred nekaj časom na sestanku v Chicagu. Dogovor je bil potrjen soglasno.

Brezposelne delavke v Londonu. Brezposelne delavke v Londonu imele te dni velik shod, na katerem so se bridko pritoževale, da jih sicer podpira brezposelnost, toda zanje se nihče ne zmeni. Brezposelnice so sprejele resolucijo, s katero zahtevajo otvoritev javnih del za žene. Med njimi so bile tudi gledališke igralke, ki so izjavile, da je več kot 4000 igralk v Angliji brez službe.

Prozni delavci spelnjujejo na Hardinga. Organizacija proznih delavcev, ki predstavlja 450.000 delavcev na železniskih progah, je apelirala na predsednika Hardinga proti znižanju plače po vladnem železniskem delavskem odboru.

Karl je dobil simpatije pri Francozih.

Pariz, 9. marca. — Tukajšnji bolninski "Temps" piše, da je bivši avstrijski cesar Karl bankrot. Karl nima denarja, da bi prehranil ženo in sedem otrok, a naj pričakuje že osmega. Zastavil je zadnje dragulje in neki Portugalci je dal brezplačno stanovanje na otoku Madeiri. Karl se je obrnil v London za neko premožnost, katerega je naložil Franc Joubert v angleških bankah, toda dobil je odgovor, da ne morejo nikjer najti tega denarja. "Temps" naključno, da bi morali zavezniki dati Karlu saj toliko penzije, da bi živel približno tako kot živi Viljem Hohenzollern.

ZOANJE JE POSTALA DRAGO-CENA REČ ZA BANDITE.

Polica v boju s pet banditi.

Chicago, Ill. — Zdi se, da banditje cenijo ravno tako visoko vrednost žganja kot zlata, od kar je postal Volsteadov zakon pravomočen.

Polica James Satava je bil na patrolnem pohodu, ko je opazil, da je pet banditov vstopilo v lekarno Samuel Loseffa. Skušal se je približati, ne da bi ga opazili banditje. Zastonj se je plazil, kajti okoli banditke straže je opazilo plazečega policaja in kakor bi tretji, je bilo vseh pet banditov na ulici. Oddali so salvo na policaja, ki je hitro skočil za brzojavni drog in pričel streljati na banditje. Banditje so sedli na avtomobil in se odpeljali. S sabo so odnesli štiri zaboje žganja, pet galon alkohola, osem škatelj smotk in petnajst dolarjev v gotovini.

Pri Josephu Wolfu so napravili banditje obisk v kleti in odpeljali za pet in dvajset tisoč dolarjev pristnega in starega žganja. Wolf je prejel tržil z žganjem na debelo. Banditje so se pripeljali kar na treh avtomobilih. Razstrelili so vrata kleti, o kateri so trdili, da je varna pred banditi.

Banditje so se oblekli v policijsko uniformo. Rekli so gđ. Matildi Elstonovi, Wolfovi svakinja, da so prohibicionisti agenti. Ko jim je odprla vrata, so seveda pokazali, kdo so. Kajti prek obraza si je vsak bandit zavezal robove. Potrkali so na sprednjih vratih in na zadnjih hkratu. In ko je svakinja šla odpirat sprednja vrata, je drug banditki oddelek že vstopil skozi zadnja vrata. Ko so bili banditje v stanovanju, so ukazali svakinji, naj zaigra znano pesmico "Kentucky Blues." Svakinja je ubogala, med tem so pa drugi banditje izvrtali luknjo v ključavnico jeklenih vrat, ki so zapirala klet. Položili so v luknjo dinamit in razstrelili ključavnico. Vrata v klet so bila odprta.

Salutar Theodor Sette je zaprl svoj salon in je stopil v vežo, da gre po stopnicah v svoje stanovanje. Tu sta skočila nanj dva bandita in ga pobili na tla. Vzela sta mu za \$1.200 gotovine in zlatnine.

Njegova žena je bila v skrbeh, zakaj ne pride njen soprog iz salona. Šla je gledat v salon in našla je svojega soproga ležati v krvi na stopnicah. Pozvala je policijo, ki je bila sicer kmalu na mestu, toda o banditih ni bilo sledi. Policijski sodi, da so banditje prešli na salutarja v upanju, da dobe še večjo vsoto pri njem. Kajti navado je imel, da je izmenjeval črke delavcem, ki so delali v bližnjih tovarnah.

RAKON PROTI PROFITARSTVU JE ZALOGEL.

Sydney, N. S. Wales. —

Officialno se poroča, da je delavska vlada prihranila ljudstvu deset milijonov dolarjev, od kar je bil sprejet zakon za preprečitev profitarstva. Za prihranek je bil napravljen direktno. Prihranki so bili napravljeni na mleka za \$250.000, na sirovem maslu za \$6.500.000, na mesu za \$2.000.000, na kruhu za \$400.000, na keruzini in bencinu za \$650.000. Ti prihranki so bili napravljeni samo do koncem decembra 1921. Prihranjen je bil pa denar tudi na stro drugih produktih, ker je sodišče nastopilo direktno ali ker so profitarji odstopili od pretirane profita, kar so vedeli, da pridejo pred sodišče. Ti prihranki ki znesejo milijone in milijone dolarjev in škoda je, da se ne morejo prav natančno oceniti.

INDIJANSKI GLAVAR UMORJEN.

Miami, Fla. —

V nekem indijanskem naselju so našli indijanskega glavarja Jack Tigrotepeca iz rodu Seminolov ustreljenega. Zadet je bil v srce. Tigrotepec je bil dobro poznan med turistami, ki so prihajali iz severnih držav v tukajšnja letovišča.

Nemiri v Južni Africi so niso končani.

Johannesburg, Južna Afrika, 9. marca. — Izgredi so nanovo izbruhnili v rudniških okoliših. V bruhanju je generalna stavka. Tudi mestu je generalna stavka. Danes je bilo več oseb ranjenih in spopadu med stavkarji in policajo. Vse trgovine so zaprte. Delavski voditelji so pozvali vse javne nameštence v stavko.

MEŠČANI SO SE ODNESELI PROTI KUKLUKSOVCI.

Župan v Dallasu je ršpal na-gradno proti maskiranim teroristom.

Fresno, Cal. — Tukajšnji meščani in drugje se silno razburjeni, ker je zadnja nedelja tolpa ljudi, oblečena po kukuksovski, obiskala baptistovsko cerkev v Fellowsu, Cal. V mestu Maricopa je organizirala mestna straža, oborožena s puškami; da sprejme nepovabljenih goste v kukuksovski maskiradni obleki. Mestna straža izjavlja, da je pripravljena napraviti gorak sprejem vsaki tolpi ponočnih jezdecev, pa naj bodo maskirani ali pa brez mask. Ko je tolpa udrila v baptistovsko cerkev v Fellowsu, so morali člani cerkvene občine hitro poiskati skrivajšča. Neki član je prebil vso noč v strahu in pod avtomobilom, neki drugi je pa prebil noč vrhu samostojnika.

Dallas, Tex. — Župan Aldridge je izjavil, da priporoči mestnim komisarjem, da razpišejo dve sto petdeset dolarjev nagrade za prijem vsakega terorista, ki je pomagal prijeti, odgnati iz mesta in bičati Phillip Rothbluma, ki je izjavil, da ni ničesar pregrešil. Teroristi so mu zagrozili, da mora zapustiti mesto.

SOPEP SO LINČALI NA MORCA.

Aberdeen, Miss. —

Linčali so 18-letnega zamorec Willie Bakerja, ki je bil obtožen, da je napadel 6-letno hčerko nekega bogatega farmarja. Ali čudno je, da se je dal zamorec prijeti od matere otroka in da je pohlevno čakal, da je prišel deputijski šerif, da ga odvede v zapor v Aberdeen. Na potu v zapor je deputijskega šerifa napadla cestna drhal in zamorca linčala. Kaj je počel deputijski šerif, ko je gnil arestanta v zapor, tega niso povedali prizadeti.

Socialistične mase.

Berlin. — Pri zadnjih volitvah za državni zbor v Brusvioku je bilo izvoljenih 31 socialistov, do čim imajo vse buržoasne stranke skupaj 29 poslancev. Neodvisni socialisti imajo 17 poslancev, večinski socialisti 12 in komunisti dva. Glasev so dobili: neodvisni socialisti 78.404, večinski socialisti 54.640, komunisti 10.518; skupaj vse proletarske stranke 136.562. Kandidatje vseh buržoasnih strank so pa prejeli 129.444 glasov.

Madrid. — Pri nedavnih občinskih volitvah na Španskem so socialisti zmagali v Valladolidu in Ferrolu ter v provincah Cordoba, Estramadura in Toledo. V Madridu so socialisti nazadovani in izvoljen je bil en sam kandidat zaradi razkola v stranki. Komunisti niso postavili kandidatov in mnogo delavcev ni šlo na volišče.

Yihar na Japonskem zaradi Sangerjeve.

Tokijo, 9. marca. — Vlada krogi so zelo razburjeni prihoda Margarete Sanger iz Amerike propagatorice kontrole porodov, ki se izkra jutri v Jokohami. Minister notranjih zadev je sicer dovolil predavanja Sangerjevi, toda pod policijskim nadzorom: Policijski šef v Jokohami, kjer se bo vršilo prvo predavanje, je odklonil vsako policijsko vmešavanje v stvar, rekoč, da bi bilo smešno nadlegovati žensko. Minister je nato sklenil, da bo tajna vladna policija obiskala predavanja Sangerjeve. Stranka opozicije je izražala to sfero in pridno napada vladno, očitajoč ji, da mora imeti velik strah pred eno samo ameriško ženo, ker ji hoče slediti s detektivi od mesta do mesta. Časopisje se tudi pridno norčuje iz vstide.

PIŠMA NA POŠTI

v Chicagu imajo sledeči rojaki: Ahaš Vincenc št. 2, Danilovič Elijas št. 45, Duda Frank št. 56, Forich John št. 65, Jakopie John št. 91, Jansevce Tony št. 94, Jurčič št. 101, Kalnik Frank št. 104, Kili Michael št. 111, Konecni Josip št. 118, Kos Michal št. 120, Josef Kovarovic št. 122, Peter Kosakovich št. 123, Stanislav Lazaric št. 138, Liberie Frank št. 143, Rudie Savo št. 190, Sabaj Jožef št. 191, Sagodie Alica št. 193, Savoje Pani št. 194, Sajatovic Peter št. 203, Sakulic M. št. 204, Salvan Andre št. 205, Stern Karl št. 220, Strnad Frank št. 222 in Zibert John št. 262. Poleg tekočih številke je treba tudi povedati, odkod naj bi pismo bilo.

KAJ JE TREBA ZNATI O DOHODINSKEM DAVKU?

DOHODNINA IN INOZEMCI

New York. (Jugoslovanski oddelek E. L. I. S.)

Federalni dohodninski davek (income tax) tiče se ne le ameriških državljanov, marveč tudi inozemcev, ki so nastanjeni v Združenih državah. Neben inozemec ne more odpotovati iz te dežele, ako ni prej vzadostil svoji davčni dolžnosti.

Zakon o dohodarini smatra vsako osebo, ki ni državljan ali inozemec, nastanjen v Združenih državah, za nenastanjenega inozemca (non-resident alien), kateri mora — na prvih \$4.000. obdajnega dohodka — plačati dvakrat več davka kot druge osebe; razun tega mora delodajalec sam pobirati ta davek in ga predati davčnim oblastim. Radi tega se dogaja, da nekateri delodajalci odbijajo vsak teden osem od sto od plače vsem svojim zaposlencem, ki so inozemci. To pa je napačno.

Vsak inozemec, ki živi v Združenih državah in ki ni tu le za kratek čas, smatra se z ozirom na dohodarino, da je nastanjen inozemec (resident alien). Tudi ako tak inozemec ima svojo družino v inozemstvu in namerava povrniti se enkrat tja v še nedoločeni bodočnosti, on je vendar "resident". Le oni inozemci, ki se tukaj nahajajo le za kratek obisk radi zabave, študij ali radi katerega določenega posla, amatrja se za nenastanjenega inozemca.

Vsak inozemec, nastanjen v Združenih državah — kakor je bilo poprej povedano — uživa iste pravice in olajšave kot ameriški državljan, namreč: \$1.000. odbitka, ako je samer ozirom oženjen, a ne živi skupaj z ženo; \$2.500. odbitka (ako čisti skupni dohodek je manj od \$5.000). Ako je oženjen in živi skupaj z ženo; razun tega ima pravico do odbitka od \$400 za vsako odvisno dete ali sorodnika, ki jih en vzdržuje. Plačati mora davek le od svote, ki presega te odbitke.

Tako, na pr., ako človek živi s svojo ženo in vzdržuje troje otrok, on je oproščen od davka na svoto od \$2.500. in po \$400 za vsako dete, kar znaša skupaj \$3.700. V takem slučaju on mora plačati le davek, ako je zaslužil več kot \$3.700; kljubu temu mora prijaviti svoj dohodek (file a return), ako je skupni dohodek njega, žene in otrok znašal več kot \$2.000. Mnogo oseb, ki nimajo plačati nikakega davka, morajo vendarle vložiti napoved (return) o svojem dohodku. Nastanjeni inozemci pa imajo pravice do odbitka \$2.500, ako njegova žena živi v starem kraju.

Ako delodajalec odbija od plače svojega inozemskega zaposlenega osem od sto, češ da je dotičnik nenastanjen inozemec ali ker smatra, da je on nasproti vladni odgovorev za njegov davek, tedaj more delavec inozemec ustavititi to odbijanje od plače, ako zahteva od svojega delodajalca ali od davčne oblasti plačo tiskovino takozvano "Certificate of Residence: form 1978". To naj inozemec podpisje in izroči svojem delodajalcu ali "paysmasteru." Z njo on izjavlja, da je nastanjen v tej zemlji in da bo plačal sam davek po koncu leta. Po podpisu te tiskovine delodajalec ni več odgovoren vladi za davek svojega inozemskega zaposlenega. Inozemec, ki se je nastanjen v Združenih državah, zadržuje svoje stanje kot nastanjen inozemec (resident alien), dokler ne zapusti tega bivališča s tem, da odpotuje iz Združenih držav. Samo namen, da hoče odpotovati ga ne spremeni v nenastanjenega inozemca. Radi tega se vsak inozemec, čim je enkrat ustanovil svoje stalno bivališče v Združenih državah smatra vedno za nastanjenega inozemca, dokler ostane v Združenih državah. Kdor je enkrat bil "resident alien", ne more biti kasneje smatran kot "non-resident alien."

Novi zakon o dohodninskem davku daje vsakemu nenastanjenemu inozemcu (non-resident alien) popust od \$1.000. ali nikakega nedeljnih olajšav oziroma odbitkov za ženo in otroke, kot jih imajo ameriški državljanji in nastanjeni inozemci. On mora plačati davek na karkoli je zaslužil

Slovenska Narodna Podporni Jednota. Ustanovljena 8. aprila 1904. Izahar. 17. junija 1907 v Chicagu Illinois. GLAVNI STAN: 2687-89 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor: UPRAVNI ODSEK: Predsednik Vincent Calmkay, podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. 7, Box 82, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolnišniške oddelka Stan Novak, gl. blaginjski John Vegrich, urednik glasila John Zavorstnik, upravljatelj glasila Filip Gedina. POROTNI ODSEK: John Underwood, predsednik, 416 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenkhar, Box 278, Barbours, Ohio, Fred A. Vidic, Box 673, Ely, Minn., John Terrell, Box 181, Lawrence, Pa., John Gorick, 414 W. Hay St., Springfield, Ill. BOLNIŠKI ODSEK: OSREDNJE OKROZJE: Blas Novak, predsednik, 2687-89 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VZRODNO OKROZJE: Jacob Ambruhl, Box 286, Moon Run, Pa., John Gendry, 225 E. 137th St., Cleveland, O. ZAPADNO OKROZJE: Anton Sular, Box 184, Green, Kans., ex Jugoslavod. Max Marc, Box 186, Rusk, Minn., ex Jugoslavod. Mike Zogot, 2653 S. Winchester St., Murray, Utah. Nadzorni odbor: Frank Zalta, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Samrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sister, 2686 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitelveni odbor: Predsednik: Frank Alet, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Julko Oven, 2639 W. 26th St., Chicago, Ill. Joe Shtok, 1101 E. 63rd St., Cleveland, Ohio. VARNOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kara, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, O. POZOR! — Korrespondenca z gl. odborom, ki delajo v glavnem uradu, se vrli takole: VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika so naslovljeni: Predsednik S. N. P. J., 2687-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VSE ZADAVNE BOLNIŠKE PODOPORE SE NASLOVJE: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2687-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se silijo gl. izvrševalnega odbora in jednote vsesde so naslovljeni: Tajništvo S. N. P. J., 2687-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VSE ZADAVE V VEZEI S BLAGAJNISKIMI POSLI so pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2687-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. Vse priitoke glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru so naj pošiljajo Frank Zalta, predsedniku združnega odbora, šigar naslov je spora. Vsi priitvi na gl. porotni odsek so naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 416 W. Hay St., Springfield, Ill. Vsi dopisi iz drugi spisi, oznastni, ogiasi, narodnina in sploh vse kar je v vezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2687-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

preko \$1.000. in sicer davčni oblasti (Collector of Internal Revenue) onega okraja (district), v katerem živi. Predno inozemec odpotuje, mora pokazati potrdilo o plačanem davku carinskemu uradu (Custom House) onega mesta, kjer se vkrc. Tudi ako je zaslužil manj od \$1.000. mora prijaviti se na "Custom House" in pokazati, koliko je zaslužil, da dobi dovoljenje za odhod.

Inozemski mornarji, ki niso nastanjeni v Združenih državah, morajo vendarle vzadostiti zahtevam davčnega zakona, ako so zaposleni na ameriških ladjah, ki plujejo med domačimi pristanišči. Ali ako ladja pluje v inozemstvo — in tak mornar nima svojega stanovanja v Združenih državah in nima prtega papirja, ni dolžan niti da plača davek niti da prijavi svoj dohodek.

KDO JE DRUŽINSKI POGLAVAR?

New York. — (Jugoslovanski oddelek E. L. I. S.) V daljšem članku, s katerim smo podali glavne določbe zakona o dohodninskem davku, pripomnili smo, da ima "poglar družine" (head of the family) posebne olajšave glede dohodninskega davka (income tax). Radi tega je važno, da razlagamo kdo naj se smatra "družinskim poglarjem v zmislu davčnega zakona. Izračunajoč svoto svojega letnega dohodka in dolžnega davka, ima poglar družine, kakor tudi poročena oseba, živeča skupaj z ženo (oziroma možem), pravico odbiti od svojega čistega dohodka svoto od \$2.500. ako skupni čisti dohodek ne presega \$5.000. Poročena oseba, ki ne živi skupaj z ženo oziroma možem, nima pravice do tega odbitka (exemption) od \$2.500. marveč le do odbitka od \$1.000. ravno kakor osebe samskega stagu. Potemtakem nastanjen inozemec, čigar žena živi v starem kraju, nima pravice do odbitka od \$2.500. marveč le do \$1.000.

Razun poročenih oseb, ako mož in žena stanujeta skupaj, ima vsaka oseba, ki je "družinski poglar", pravico do odbitka od \$2500. Poglar družine je oseba, ki dejanski podpira in vzdržuje v skupnem gospodinjstvu eno ali več oseb, katere so z njim vezane valed krynega sorodništva, ali sorodništva valed poroke ali pa valed posinstva (adopteje), in ki ima to pravico družinskega poglarstva oziroma dolžnost vzdrževanja na podlagi katere moralne ali pravne obveznosti.

Tako je jasno, da je na pr. vdovec oziroma vdova, ki vzdržuje maloletno deca, poglar družine. Ali tudi vsaka neporočena oseba utegne biti družinski poglar in imeti pravico do odbitka od \$2.500, ako je glavni vzdrževatelj kako odvisne osebe, ki živi skupaj z njim. Nastanjen inozemec, čigar otroci živijo v inozemstvu, ni radi tega "družinski poglar" v zmislu davčnega zakona in ne more odbiti \$2.500. od svojega čistega dohodka. Poleg osebnega odbitka (personal exemption) od \$2.500. ima družinski poglar pravico do odbitka od \$400. za vsako odvisno osebo (credit for dependents) — ne pa za ženo oziroma moža — ki prejema od njega največji del sredstev za vzdrževanje; pač pogojem pa, da taka oseba samo sebe radi duševne ali pa drugega ni v stanju, da vzdržuje samo sebe radi duševne ali telesne onesposobljenosti. Davkoplavevalec ima pravico do tega odbitka od \$400. za vsako odvisno osebo brez ozira na to, dali je z njim v sorodstvu ali ne ali dali živi z njim skupaj ali ne. Potemtakem nastanjeni inozemec, ki ima ženo in tri nedoletne otroke v starem kraju, nima pravice do osebnega odbitka od \$2.500. kot družinski poglar ali pa oženjen mož, ker njegova žena in otroci ne živijo skupaj z njim, ali, ako jim pošilja denarja in s tem prispeva glavni del njihove vzdrževanje, on ima pravico odbiti po \$400. za vsakega otroka. Radi tega on odbije \$1.000. za sebe in \$1200. za otroke, torej je oproščen od davka do \$2.200. čistega dohodka. Neoznjen sin, ki živi z materjo in vzdržuje svojo odvisno mater in maloletno sestro, bi bil vpravičen od odbitka od \$2.500, kot poglar družine in do odbitka za svojo mater in sestro po \$400. skupaj torej od odbitka od \$3.300.

Popolna ženska volilna pravica v Angliji.

London, 9. marca. — Nizja zbornica je v 208 glasovih proti 50 dovolila vladi predložiti predlogo za enako žensko volilno pravico kakor jo imajo moški. "Prosveta" prinaša zanimive vesti vsak dan. Ali ste naročili na dnevnik "Prosveta"? Služabnik je bil bolan.

DVONOŽEC

in druge zgodbe.

NARAVOSLOVNE PRAVLJICE

Spisal Karl Ewald.
Prevedel Frano Bolka.

(Dalje.)

Stara korala pa, ki je šepela ob korenini drevesa, pošepetala je najbližjemu popku:

"Ti si jaz in jaz sem ti in medve se ne moreva nikoli ločiti. Medve spada skupaj in imava isti cilj pred seboj... Medve hočeve zidati otok."

Popok je rekel soslednjemu popku, in ta naslednjemu, tako da so nazadnje vedele vse koralne živalice na drevesu.

In ko je dobivalo drevo vedno več vej, dobivale so veje mladice, ki so plavali v vodo, majčkena, prozorna, okrogla bitja s finimi dlavicami. Uživale so svobodo, dokler so bile mlade, ali vse so imele otok v mislih. In kakor hitro so bile dorasle, naselile so se ob stari korali, poganjale popke in postale drevesa kot ona.

"Zdaj pa ne morem več!" je rekla stara korala nekega dne.

Vse okoli nje je raste cel gozd zvezdnih koral. Bele veje so bile medsebojno zvezane in raz vseh so se svetile najnežnejše zvezdice. Vedno novi popki so rastle in mnogo milijonov majhnih koral je zagledalo svet. In ko so korale zidale in zidale, mislile so stalno na otok.

Stara korala je bila lahko ponosna na svoje delo. Ker ona je bila praprababica cele koralne družine.

"Ne pozabite otoka!" je zabičevala svojim potomcem do zadnjega.

Potem je umrla. Voda je odplavila njeno truplo, ali kjer je sedela, ostala je na koralnem stebelu zvezda.

Mnogo, mnogo let je poteklo. Valovi morja pa so se valili neprestano naprej, solnce je sijalo, vihar je pel in krona lišajnega gozda so pahljale vodi.

Likaji, med katerimi se je igralo koravno dete, so seveda že zdavnaj bili odplavljeni, ali dru-

gi so bili zrastle na njihovem mestu. Zelve, ki so se pasle tankaj, so že zdavnaj poginile, ali nove želve so stopile na njihova mesta. Ostrige ni bilo več, ne morske zvezde, pa tudi pisane ribe, ki so nekdanj plavale med drevesi, so izginile. Mogočnega kita, ki je požrl naenkrat vse otroke klubušnice, je ubila harpuna in pokuhan je bil v olje.

Če so pa tudi vsi bili proči, bili so vendar potomeci njihovih otrok in izgledali so ravnotako, kakor oni sami in se obnašali tudi tako, zato ni bilo opaziti izpremembe v lišajnem gozdu.

Samo tam, kjer se je naselilo koravno dete, da sezida otok, je bilo drugače.

Neizmerna množina koralnih dreves je rastle tukaj in vedno se prihajala nova. Milijone majhnih koral je plavalo v svet, se vračalo domov in se naselilo poleg svojih staršev in prednikov. Milijon živali je umrlo. V mnogoterih koralnih drevesih ni bilo več žive živali, ali vse apnene vejice so bile tam, kjer so sedele, polne zvezd.

In valovi so polomili mrtva drevesa in jih zmetali med te na druge. Polagoma je nastala močna, velika apnean čer, ki je rastle neprestano; ker novi koralni otroci so se naselili na starih drevesih in zidali pridno dalje.

Nekega lepega dne so dospeli tesno pod površino.

"Zdaj imamo otok!" so rekli medsebojno. "Da je to doživela naša pradedinja!"

Ali veselili so se nekoliko prezgodaj.

Ko so hoteli rasti preko vode, niso mogli. Male živali niso prenašale solnčnega sveta, kakor so se tudi trudili, niso in niso prišli dalje.

"Pomagati vam hočemo!" so rekli tedaj valovi.

In valovi so dvignili nekaj koralnih klad iz morskega dna in jih vrgli na druge.

Zdaj žele je ležal otok tukaj. Velik seveda ni bil, ali belo in nežno se je blestel v solnce in vse naokoli njega se ni videlo drugega, kakor voda, kamor je seglo oko, in nekega dne je priletel velik bel galeb in se vsedel na otok.

Ob istem času se je dogodilo, da je zemlja — velika, okrogla zemlja, ki kroži v svetovnem prostoru okoli solca, vedeč vedno mesec seboj, — bila izredno slabe volje. Mesec jo je vedno dražil in še ni prebolela svoje jeze nad kometom, ki se je razletel, predno ji je povedal, kaj je videl na svojem potovanju.

Ko je tedaj zemlja pogledala nekega dne svoj trebuh, opazila je na ekvatorju voz, ki ga do zdaj še ni videla.

"Kaj za vraga pa je zopet to?" je zaklicala zemlja nejevoljno.

Ničesar drugega ni bilo kot koralni otok. Ko pa je zemlja zvedela, kako je bilo s stvarjo, postala je strašno jezna.

"Zdaj mi je pa že preneumno!" je vzkliknila. "Bilo je že dosti zlo, da sem se morala pustiti imeti za norec od tega bahaškega komete in se spriznati s tem, da me vsaki mesec zasmehuje borna luna... Zadostovalo je ravno, da so ljudje vrtali v mojem drobovju in narejali kopno v vodo in vodo v kopno in vladali in delali, kot se jim je zljubilo... Ampak v to pa vendar ne privolim, da bi tak koralin mladik, ki ga je mogoče videti samo skozi povečevalno steklo, preoblikoval moje podobno in mi postavil popolnoma pravičen otok ravno na moj trebuh! Tak bore mehkužec! Tej stvari naredimo konec!"

In v istem trenutku se je tam, kjer je stal koralen otok, pogreznila zemlja. Strah koral si je mogoče predstavljati. Otok je izginil v morju. In galeb, ki je sedel na njem, je odletel z glasnim kričanjem. Koralne skale so se zmešale in razdrobile. Ribe, raki in želve so bežali, kakor so hitro mogli in vsak list v lišajnem gozdu je trepetal.

Ko pa je postalo v vodi zopet mirno, so si korale prišepetavale: "Ne pozabite otoka!"

Neutrudljivo so začele zidati znova. In ko je prešlo zopet nekaj časa, bile so zopet na površini, valovi so navalili mogočnega skale gori in zopet je bil otok tu.

"Da bi te vendar..." je vzkliknila zemlja.

In s tem je pogreznila morskemu še globlje.

"Mislite na otok!" so šepetale korale.

In čez nekaj časa je otok zopet ležal tukaj.

"Mar hočete in morete to vedno delati?" je vprašala zemlja. (Dalje prihodnjik.)

Delavski list je sila, s katero računa vaš nasprotnik.

DOVOLJ ZAHVAL

je na razpolago, da je angleško-alevanski besednjak potreben pri učenju angleščine. Posebno dobrodošel takim, ki že znajo nekaj angleško, Cema mu je 5 dolarjev. Naročite ga na naslov:

DR. F. J. KERN,

6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

DR. J. V. GRAHEK

ZDRAVNIK.

Uradne ure so: 10:00 zjutraj do 2:30 popoldne.

843 E. Ohio Street.

Telefon Cedar 2388

N. S. PITTSBURG, PA.

POOBLASTILA

dela MATIJA SKENDER že 12 LET, za rojake po celi Ameriki. On že mora vedeti, kako se pooblastila izdelujejo. Piši mu in razloži svoje zadevo, pa ti bo naredil vse pravilno, da ti ne bo mogoče grunt prodat z nepravilnim pooblastilom. Njegov naslov je 5227 Butler St., Pittsburg, Pa. (Advert.)

Za kuhanje piva doma

imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenic in raznih lončev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje. Grocerijam, sladničarjem in v prodajne železnice damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Znižana vožnja.

Ker so nekatere žilje znatno znižale svoje cene, se nudi ugodna prilika onim, ki so namenjeni v kratkem v starj kraj. Pišite nam po cene in vojni red parnikov.

Ako želite dobiti kakega sorodnika iz starega kraja, nam pišite po tozadevna pojamilja.

Kadar pošiljate denar v stari kraj, ne prežite naše banke, ki vam nudi točnost in nizke cene.

Za vsa nadaljna pojamilja se obrnite na slovensko banko

Zakrajšek & Česark

70 — 9th Ave.,
New York City.

Zrno do zrna - pogača, kamen do kamna - palača!

Vložite Vaš denar v sigurno banko in zavarujte se s tem pravočasno za Vašo starost.

Na vloge pri nas plačujemo do daljšega 4% "special interest account" (posebni obrestni račun). Vloge so zasigurane z najboljšimi bondi Državno nadzorstvo!

Vlagatelj izven New Yorka, kateri hočejo napraviti redne mesečne vloge nam naj pošljejo denar po pošti; za prvi polog izdamo knjižico, katera bi ostala na željo pri nas v pologu, ter jo po polletnem obrestnem pripisu pošljejo v pregled.

FRANK SAKSER STATE BANK,
GLAVNO ZASTOPSTVO JADRANSKE BANKE.

82 CORTLANDT STREET — NEW YORK, N. Y.

VAŠE TELO MORA IMETI ZELEZO

Ali vam je znano, da vam ni mogoče živeti brez železa v vašem sistemu. Brez dovoljne količine železa vaše telo ni zdravo. Tisoče ljudi polagoma umira ker nimajo vsabi železo. Postanejo blede izgube vsako življensko energijo, teho, mišice in posveleje, hrana jim malo koristi, postanejo slabi in izmučeni. Edina pot, da se jim povrne moč je več železa. Zelezo je ono, ki dela kri zdravo in radečo.

Nuga Tone slavno zdravilo je zelo bogato v železu. Zelezo, ki se nahaja v Nuga Tone je lahko prebavljivo in je več vredno kot druge snovi vsebujejo železo. Ni boljšega železnega zdravila, kot je Nuga Tone. To je vzrok zakaj tisoče ljudi doseže vrle uspehe po vživanju Nuga Tone. V tem zdravilu je sedem snovi, ki v Nuga Tone zdravilo jamčijo izvrstno znanstveno zdravilo. Nuga Tone je popolnoma jamčen, da vam da zadovoljstvo ali pa se vam vrne vaš denar. Dovolj za eno mesečno zdravljenje stane \$1.00. Prodaja se v vseh lekarnah ali vam ga mi pošljemo poštne prago, naslov je: National Laboratory, 1018 So. Wabash Ave., Chicago, Ill. Na sprejem svote \$1.00 pošljemo. (Adv.)

BAKRENE KOTLE

Vsa potrebna oropava, Hydrometres, Malt Extracts, Hmelj, razne esence za izdelavo raznih ne opojnih pijač: Rum, Brinjevo, Kmetij, Zganje in drugo. Pišite po cenik.

VICTORIA SUPPLY CO.,
654 Morton Bldg., New York

Najnovije svilnate dopeltne ZASTAVE

Rogalije, trakova i. t. d. Posebno nizke cene za fine svilnate Ameriške zastave. Pišite za cene na:

IVAN PAJK,
24 Main St.,
Conemaugh, Pa.

KUPITE MUTUAL FLAVORS

Čemu riskirati s nepoznanimi dišavami, ko lahko kupite MUTUAL, najboljšo dišavo za nižjo ceno od ne poznanih vrst!

Rum — Borovicka — Žitna viska
Kimmel — Torkoly — Silvovica.

1 steklenica zadostuje za en galon koktola, stane \$1.25
2 steklenice stane 1.50
10 steklenic stane 16.50
Zavarovalnica in zavod 15c

Kadar pošljete naročila, pošljite denar ali Money Order v registriranem pisnu.

MUTUAL FLAVOR COMPANY,
2130 Forbes St., Dept. L., Pittsburgh, Pa.

NOVOST! GOSPE IN GOSPICE NOVOST!

Importirana zagrinjala vredna \$5.00 — Ta mesec po \$1.95.

Gospice in gospodine, privrati v življenju imate tako ugodno priliko kupiti najnovije vrste zagrinjala krasno izdelana ki jih bo vsakdo občudoval in bodo krasile vašo oana. Naše zagrinjala so iz najboljšega blaga in dobrega izdelka, tudi ako plačate \$15.00 za druge zagrinjala, ne bodo prav nič lepša in boljša od teh, ki vam jih nudimo po zelo nizki ceni za \$1.95 za par. Ako vi naročite štiri zagrinjala tedaj vam jih damo za \$7.00. Zapomnite si, da ta ponudba velja le za ta mesec, torej se poslužite te prilike. Nikdar vam ne bo žal.

Ne zahtevamo nobenega denarja vnaprej. Pošljite namo \$5 v polnih znakih, kar se bo upoštevalo kot del naplačila. Ostalo svote plačate kadar se vam prične zagrinjala na dom.

Pišite se danes!
UNION SALES COMPANY,
Dept. 114
673 W. Madison St., Chicago, Ill.

ČUDOVITO DOBRA PIJAČA.

Cordola Blue je kristalizirano sveže grozdje in sladkor. Se raztopi v vodi in napravi zelo okusno pijačo.

Cordola Blue se lahko kupi vsak čas. Izberite si od sledečih okusov: ki so enaki KATAVBI, MUSKATELI, KLARET, TOKAJ, PORT, GRAPE, SAUTERNE, BERRI, KONKORDIJA in ANGE-LICA.

Ena šocka dovolj za 1 gal. stane \$ 1.50

En zabojček 12 kock mešanih stane 15.00

Pošljite z naročilom Money Order ali pa gotov denar v priporočenem pisnu na naslov:

American Fruit Products Co.,
1106 Westinghouse Building
PITTSBURGH, PENNA.

F. M. Dostojevskij:

BESI

Roman v treh delih.

Preložil Vladimir Levstik.

(Dalje.)

Skoraj sleherni dan je poročala starka v Moskvo, kako je spal in kaj je izvolil jesti; enkrat je celo brzojavila, da je bil po zadnji pojedini pri šupanu primoran vzeti žlico nekoga zdravila. V njegovo sobo se je le redko drznila stopiti, zakaj vzle svoje vlnudnosti je občeval ž njo le suho ter ji privoščil besede samo v potrebnih rečeh. Ko je vstopil Pjotr Stepanovič, je pravkar zaužival svoje jutrnjo zarebrnico s kozarcem rdečega vina. Pjotr Stepanovič je bil že prej večkrat pri njem, in vselej ga je dobil pri tej jutrnji zarebrnici, ki jo je pisatelj dojedel vpricho gosta, ne da bi le enkrat povabil tudi njega. Po zarebrnici so mu prinesli še majčkeno čašico kave. Laka v fraku, mehkih, neslišnih čolnih in rokavicah je stregel Karmazinovu pri jedi.

"A-ah!" se je vzdignil Karmazinov z divana, bričoe se s servieto, in šel z izrazom najčistejšega veselja poljubiti prilača — značilna navada ruskih ljudi, ki so se povzpeli do velike slave.

Toda Pjotr Stepanovič je pomnil po stari izkušnji, da lazi moč poljubljati, pri tem pa sam nastavlja lica; zato je storil danes takisto, in njiu liei sta se srečali. Karmazinov se je napravil, kakor da ni opazil tega; vrnil se je na divan ter lju beuzljivo pokazal gostu fotelj sebi nasproti, kamor se je Pjotr Stepanovič res prav udobno zavalil.

"Gotovo še niste... Ali ne bi hoteli zajtrkovati?" je vprašal domačin prav zoper svojo nava do, seveda z obrazom, ki je jasno narekoval vlnudno odklanjajoč odgovor.

Pjotr Stepanovič je takoj poželel zajtrkovati. Senca žaljivega začudenja je omračila domačinu obličje, toda le za hipce; neryozno je pozvonil slugi ter vzle svoji dobri vagoji nejevoljno vzdignil glas, ko je ukazal prinesiti drugi zajtrk.

"Kaj hočete, zarebrnico ali kavo?" je vprašal še enkrat.

"Oboje, in tudi vina naročite zraven; sestradal sem se" je odgovarjal Pjotr Stepanovič, z mirno pozornostjo motreč gospodarjev kostum.

Gospod Karmazinov je bil v vatirani domači kamizoli, nekam hudo kratkem jopcu z biserniča stimi gumbi, ki se ni kar nič preveč podal k močno sitemu trebuhcu in obili bujnosti začasnih delov njegovih bedrec; toda vkusi so različni. Kolena je imel do tal pregrojena s kockastim volnenim pletom, čeprav je bila soba topla zakurjena.

"Kaj ste bolni?" je menil Pjotr Stepanovič.

"Ne, nisem bolan, toda bojim se zboleli v tem godnebnju," je odgovoril pisatelj s svojim vječnim žim glasom, toda nežno in ljubizivo postalec besede po gosposki navadi. "Čakal sem vas že večeraj."

"Kako to? Saj nisem nič obljubil."

"Vem, da ne, ampak moj rokopis imate. Ste ga... prebrali?"

"Kakšen rokopis?"

Karmazinov se je strašno začudil.

"Upam vsaj, da ste ga prinesli s seboj?" od razburjenja je mahoma prenal jesti ter obvisel s preplašenim pogledom na Pjotru Stepanoviču.

"Ah, menda mislite tisti "Bonjour", ali kako se že pravi..."

"Merci."

"Nu, pa "Merci". Čisto sem pozabil; nisem bral — ne utegnem. Bogme da ne vem, v žepih ga ni... gotovo leži doma na mizi. Ne bojte se, najdem ga."

"Ne, rajši pošljem kar zdajle k vam. Rokopis se lahko izgubi, ali pa ga celo ukradejo."

"Nu, ravno njega! Počemu ste se tako prestrašili, saj pravi Julija Mihajlovna, da imate vedno po več prepisov, enega v inozemstvu pri notarju enega v Petrogradu, tretjega v Moskvi, in še v banko jih menda pošiljate."

"Tudi Moskva lahko žgori, in ž njovred moj rokopis. Ne, rajši pošljem kar takoj."

"Stojte, ga že imam!" Pjotr Stepanovič je izvlekel iz zadnjega žepa sveženj pisemskih lističev.

"Zmečkal se je nekoliko; premislite, kako sem ga spravil takrat, tako je ležal v zadnjem žepu zraven žepne rute; čisto sem pozabil nanj."

Karmazinov je hlastno pograbil rokopis, ogledal ga je od vseh strani, prečtel listke in ga zdaj spoštljivo odložil na drugo mizico poleg sebe, tako da ga je imel neprestano pred očmi.

"Zdi se, da ne berete mnogo?" je siknil; ni se mogel premagati.

"No preveč."

"Kar se tiče ruskega leposlovja — menda prav ničesar?"

"Kar se tiče ruskega leposlovja? Dovolite, nekaj sem bral... "Po poti"... ali "Na pot"... ali "Na razpotju", ne pomnim več, kako se pravi. Dolgo je že tega, svojih pet let utegne biti. Časa ni."

Molk je vladal nekaj časa.

"Ko sem prišel, sem jih vse preveril, da ste nenavadno umen človek — zdi se, da zdaj vse mesto nori za vami."

"Hvala vam," je mirno odgovoril Pjotr Stepanovič.

Sluga je prinesel zajtrk, in Pjotr Stepanovič se je vrgel z nenavadnim tekom na zarebrnico, snedel jo, kakor bi trenil, izpil vino in posehal kavo.

"Irhovina," je Karmazinov zamisljeno škilil nanj, žvečeč poslednji grizljaj in požiraje zadnjo kapljico. "Irhovina je gotovo razumel vso zbadljivost mojih besed... sleer pa je željno prebral moj rokopis — samo laže zdaj, da bi se pokoa til... Mogoče pa tudi ne laže in je prav od sprea neumen. Genjalne ljudi imam rad malce bodaste. Mogoče je res nekakšen genij med njimi? Eh, vrag ga nesl."

(Dalje prihodnjik.)